

Toimittajalta.

– Olettehan Ruusu-Ristinä täysin itsenäisiä, riippumattomia mistään ulkomaalaisista yhdistyksistä tai järjestöistä?

– Olemme.

– Miksi sitten yhä sanotte kuuluvan H. P. Blavatskyn alkuunpanemaan teosofiseen liikkeeseen? Ettekö voisi auttaa maailmaa enemmän julistamalla omaa Ruusu-Risti-sanomaanne sinään, sekoittamatta siihen kaikenlaisia vieraita ja usein epäilyttäviä teosofisia aineksia? Väitättehän kuitenkin, että teidän sanomanne on sama kuin Kristuksen vuorisäärä.

– Epäilemättä, moraalisesti katsoen. Mutta olen hämmästyksellä lyöty sen johdosta, mitä sanotte H. P. Blavatskysta ja teosofiasta. Mehän kuulumme teosofiseen liikkeeseen, jonka H. P. B. pani alkuun! Miten luulette, että voisimme palvella ihmiskunnan ja totuuden asiaa, jos aloittaisimme työmme kieltämällä totuuden?

– Sehän on pienempi totuus. Olette löytänyt suuremman. Ja suuremman totuuden valossa pienempi näyttää vaikka valheelta. Katsokaa, miten toiset tekevät. Antroposofinen Seura Saksassa, joka kieltämättä sai alkunsa teosofisesta liikkeestä, antaa sängen vähän kunniaa H. P. Blavatskylle. Madame Blavatsky oli etevä mediumi, he sanovat, mutta hän ei tiennyt mitään Kristuksesta; hän oli kokonaan itämaalainen. Tohtori Steiner on omilla tutkimuksillaan paljastanut totuuden kaikista mediumeista riippumatta; sitä nimitetään antroposofiaksi. Niinhän tekin voisitte tehdä. Nimittäisitte oman löytönne vaikkapa kristosofiaksi, jota nimeä jo olette käyttänytkin. Ja onhan toinen esimerkki vielä läheisemmältä ajalta. Maailmanopettaja Krishnamurti, jota Teosofinen Seura sanomattomilla uhrauksilla oli kasvattanut ja valmistanut työhönsä, on nyt itse löydettyään totuuden heittänyt hiiteen sekä seurat että teosofiat. Oletteko kuullut hänen kertaakaan kiitollisuudella puhuvan teosofiasta ja H. P. Blavatskysta? Päinvastoin: teosofia on häntä aina vieroittanut monilla mutkaisilla opeillaan ja termeillään, kun totuus kuitenkin on niin yksinkertainen!

– Totuus on, kuten sanotte, tässä tapauksessa niin yksinkertainen, että kuta suurempi joku opettaja olisi, sitä vähemmän hän totuutta kieltäisi, s. o. sitä enemmän hän ottaisi kaikkia tosiseikkoja huomioon. Jos Krishnamurti sanoo, että teosofiset termit häntä väsyttävät ja vieroittavat, hän saa laiskurit puolelleen, mutta luuletteko totuuden etsijän mistään väsyvän? Näen Krishnamurtissa nuoren ihmisen, joka on tehnyt erään – kylläkin suuren – henkisen kokemuksen; mutta mitään opettajaa en voi hänessä nähdä, ennenkuin hän on tunnustanut, missä kiitollisuuden velassa hän on teosofiselle liikkeelle ja H. P. Blavatskylle ja missä suhteessa hän ja hänen sanomansa on H. P. B:hen ja teosofiaan. Sillä muuten hänen esiintymisensä opettaisi vain kiittämättömyyttä vanhoja kohtaan ja yllyttäisi nuorten ajattelematonta hävittämistä. Poika, joka häpeää äitiänsä, ei vielä ole mies. Mitä taas Rudolf

Steineriin tulee, tunnen häntä kohtaan erinomaista kunnioitusta, sillä hän oli mies, joka suoritti suuren työn. Mutta mikäli hän lausui halventavia sanoja H. P. B:stä, sikäli hän – ehkä huomaamattaan – unohti oman asemansa, sillä mikä hänkään olisi ollut ilman H. P. B:n teosofista liikettä? Jos hänellä alusta lähtien oli samat tai suuremmat tiedot kuin H. P. Blavatskyltä, olisi hänen kuitenkin ensin pitänyt tehdä se suunnaton uranuurtajan työ, minkä H. P. B. jo oli valmiiksi suorittanut, ennenkuin kukaan olisi kallistanut korvansa hänen – tohtori Steinerin – sanomalle. Ja sama olisi meidän laitamme. Jos meillä Ruusu-Ristissä sattumalta olisikin omia tietoja erinäisistä elämän ja kuoleman salaisuuksista ja jos lisäksi olisimme löytäneet jotakin, josta ei puhuta toisissa teosofisen liikkeen haarautumissa, miksikä unohtaisimme memmeisyytemme ja huutaisimme maailmalle, rintoihimme lyöden: katsokaa meihin, yksin meihin! Eikö teidänkin mielestänne semmoinen ele olisi mauton? Eikö velvollisuutemme yksinkertaisesti ole tunnustaa totuus, s. o. näyttää, mitä olemme löytäneet ja miten olemme sen löytäneet? Te puhuitte suuremmista ja pienemmistä totuuksista. Mutta eihän totuutta voi sillä tavalla mitata! Totuus on valo. Suurempi valo imee pienemmän itseensä, koska pienempikin on samaa luontoa, – ei se taistele sitä vastaan eikä sitä kiellä. Se kirkastaa pimeyttä enemmän tai toisin sanoen: sama maailma, joka pienessäkin valossa näkyy, näkyy yhä kirkkaammin suuressa. Muuten en oikein ymmärrä puhettanne, että antroposofit tai me ruusuristiläiset olisimme löytäneet suuremman totuuden kuin H. P. Blavatsky?

– Tarkoitan sitä, että H. P. Blavatsky oli katsantokannoiltaan itämaalainen salatieteilijä, ettei hänellä ollut sama käsitys Kristuksesta kuin teillä tai antroposofeilla.

– Niinkö? Antroposofeista en voi vastata; mikäli olen kuullut ja lukenut, on Kristus heidän mielestään aurinkomanvantaran korkein vihitty ja siten sangen lähellä nykyistä Logosta; semmoisesta taas en tiedä H. P. Blavatskyn mitään opettaneen; jääköön kysymys kuitenkin avonaiseksi, koska se koskettelee sangen syviä mysterioita. Mutta meistä ruusuristiläisistä voin vastata; mikäli uskon ja tiedän, on meillä se käsitys Kristuksesta, että Kristus on kosminen Jumalan Poika, Isän tajumassa elävä täydellisen ihmisen eli jumalolennon kuva, joka mystillisenä Kristuksena eli „Kristusprinsiippinä“ on kätkeytyä joka ihmisen kuolemattomaan henkeen, – ja tämä oli ehdottomasti H. P. Blavatskyn oppi.

– Tuo on kiintoisaa. Onko H. P. Blavatsky oikein painetussa sanassa esittänyt kantansa?

– On joka kirjassaan. Tutkikaa esim. „Teosofian Avainta“. Yleensä Blavatskyn kirjoja tunnetaan liian vähän. Viime vuosina on niitä kuitenkin ruvettu entistä enemmän kysymään, varsinkin ulkomailla. H. P. B. nousee vähitellen kunniaansa.

– Mutta eikö hän julkaissut mitään kirjoitusta varta vasten Kristus-kysymyksestä? Se kysymys on länsimaille tärkeistä tärkein, ja luulisihan tietäjä-ihmisen siitä selvästi puhuneen.

– Olette oikeassa. Olen kauvan etsinyt ja näinä päivinä saanut käsiini erään H. P. B:n kirjoituksen evankeliumeista, jonka aion suomentaa ja julkaista Ruusu-Ristissä. Valitettavasti se on vain katkelma; hän ei koskaan kirjoittanut sitä valmiiksi.

– Sehän on joka tapauksessa jännittävää ja tulen mielenkiinnolla odottamaan tulevia Ruusu-Ristin numeroita. Sanokaa, onko hän siinä ratkaissut kysymyksen Jeesuksen suhteesta Kristukseen?

– Ei ole. Hän jättää sen avonaiseksi.

– Mitenkä tarkoittatte?

– Saatte itse nähdä ja lukea. H. P. B. ei ratkaise kysymystä antroposofiseen enemmän kuin Teosofisen Seuran suuntaankaan, s. o. hän ei sano, puhuiko Kristus Jeesus Natsarealaisen vaiko Jeesus Ben Pandiiran kautta, vaan jättää kysymyksen avonaiseksi.

– Mutta miksikä?

– Ehkä hän jätti sen historiallisen tutkimuksen ratkaistavaksi. Ja historiallinen tutkimus – jos ei se kysymystä ole lopullisesti ratkaissut – kulkee suurin askelin kristillisen kirkon, Antroposofisen Seuran ja Ruusu-Ristin ratkaisua kohti, joka, kuten tiedätte, puhuu Jeesus Natsarealaisen puolesta.

– Eikö tämä ollut heikko kohta H. P. Blavatskyn julistuksessa?

– Tai vahva. Hänen tehtävänsä oli teroittaa ero Jeesuksen ja kosmillisen Kristuksen välillä ja siten tehdä ymmärrettäväksi, että Kristus mystillisinä piili joka ihmisessä. Hän ei asettunut kirkon kannalle Jeesus-kysymyksessä (muistakaa: silloin ei puhuttu Besant-Leadbeaterin teosofisesta kannasta), koska hän ei tahtonut kääntää huomiota kysymykseen, joka silloin oli toisarvoinen. Mutta samalla hän kuitenkin viittasi erilaisiin ratkaisumahdollisuuksiin, jotta hän innostaisi sekä tieteellistä että teosofista maailmaa tekemään tarkkoja historiallisia tutkimuksia.

– Niinkö luulette? Entä jos sydämessänne vain tahtotte puolustaa H. P. Blavatskya, joka ehkä oli – tietämätön?

– Tietysti sydämeni puolustaa H. P. B:ta, vaan ei totuuden kustannuksella. Jos minulle todistettaisiin, että H. P. B. kallistui Ben Pandiiran puoleen, silloin vaikenisin. Tai silloin myöntäisin, että H. P. B. siinä kysymyksessä erehtyi. Nyt en voi sitä tehdä, koska hän omilla sanoillaan jättää kysymyksen avonaiseksi. Päinvastoin. Minusta on kuin profetallinen enne se, että hän jätti kirjoituksensa evankeliumeista päättämättä. On kuin hän sillä olisi sanonut: toiset jatkakoot loppuun! Ja toiset ovat jatkaneet. Teosofisen Seuran auktoriteetit lankesivat Ben Pandiira-ansaan, tohtori Steiner asettui kirkon kannalle. Koko kysymys jää turhanpäiväiseksi teologiseksi riitakysymykseksi, jonka historiallinen tutkimus yksin ratkaisee, ellemmme asetu H. P. B:n ja Ruusu-Ristin käytännölliselle kannalle: on ensin seurattava Jeesuksen vuorisaamaa elämässä, sitten kysymys Jeesuksen ja Kristuksen suhteesta tulee itsestään ratkaistuksi. Ja silloin Jeesus Natsarealaisen historiallisuuskin tulee ratkaistuksi teologisena kysymyksenä. Ei ennen. Ennen se on vain historiallinen

kysymys. Ja kuka lähtee historiallisia tosiseikkoja ennakoarveluilla ratkaisemaan? Ehkä muuten voimme jatkaa tätä keskustelua, kun ensin tutustumme H. P. B:n kyseessä olevaan kirjoitukseen.

*

Ruusu-Ristin vuosikokous pääsiäisenä oli kaikin puolin onnistunut: yksimielinen, keskitetty, voimakas. Olen usealta taholta kuullut kiitossanoja sen johdosta, ja ilmituodessani oman vilpittömän iloni kokouksen onnistumisesta lausun samalla sydämellisen kiitokseni kaikille, jotka myötävaikuttivat sen menestykseen.

*

Vuosikokouksessa kysyin, mitenkä aikakauslehtemme tänä vuonna oli miellyttänyt, kertoen samalla, että sillä oli nyt paljon vähemmän tilaajia kuin viime- ja edellisinä vuosina, kun ei nyt oltu lähetetty postiennakkona. Kysymyksen johdosta syntyi innokas keskustelu, jossa kaikki puhujat yksimielisesti tunnustivat Ruusu-Ristin tänä vuonna olevan sisällöltään paremman kuin koskaan ennen ja ihmettelivät, etteivät edes vanhat tilaajat olleet hoksanneet miehissä uudistaa tilauksensa. Mutta kyllähän vielä ennättävät ennen vuoden loppua, vakuutettiin. Ja muuten oli jäsenten nyt tehtävä voitavansa Ruusu-Ristin levittämiseksi. Tuumasta toimeen. Kokouksessa ruvettiin heti keräämään tilauksia lisää, jotka lahjoina oli lähetettävä osaksi määrätyille henkilöille, osaksi kirjastoille ja seuroille toimituksen valinnan mukaan. Siten saatiin heti kokoon satakunta uutta tilausta, joista eräs yksityinen jäsen oli merkinnyt viisikymmentä.

Tästä suuresta ystävyiden osoituksesta ja asianharrastuksesta tunsin itseni sanomattoman innostuneeksi.

(Ruusu-Risti 1929 Huhtikuu N:o 4, s. 137-141)